

BARANYA MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Munkaügyi
ellenőrzések
általános
tapasztalatai

2020. február 11.

A munkaügyi ellenőrzésről

Jogsabályi háttér:

Munkaügyi ellenőrzést a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény (Met.) és az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Akr.) alapján folytatjuk le.

Az ellenőrzéseinket legtöbbször „hivatali tervezés” alapján végezzük, de jelentős számú panaszt, közérdekű bejelentést vizsgálunk, illetve más szerv jelzése alapján is eljárunk, rendszeresek a társhatósági együttműködések is.

Ellenőrzéseinket általában a tipikusan fertőzött ágazatokban végezzük:

Építőipar, kereskedelem, vendéglátás, nyomozás és biztonsági tevékenység, mezőgazdaság, feldolgozóipar.

Azonban rendszeresen tartunk ellenőrzéseket az ún. egyéb ágazatban, mint fodrászati tevékenység, kozmetika, adminisztratív tevékenység, oktatás, ingatlanközvetítés, fordítás és tolmácsolás, utazásszervezés.

A munkaügyi ellenőrzés szerepe, fontossága, feladataink

Miért fontos?

- Munkaszerződés:** legális foglalkoztatás alapfeltétele, bizonyítja a munkaviszony fennállását (esetleges munkabaleset esetén), vitás kérdések megoldását is elősegíti (jogviszony megszűnésekor elszámolás stb.).
- A jogviszony bejelentése az adóhatóság felé (NAV):** munkaviszony és egyszerűsített foglalkoztatás esetén is a legális foglalkoztatás alapfeltétele, biztosítotti minőséget keletkeztet, a későbbi nyugdíj alapját képező szolgálati idő része stb.
- Munkaidő-pihenőidő-szabadság:** pihenéshez való jog alapjog, ez biztosítja a munkavállaló számára a regenerálódás lehetőségét. A munkaidő és pihenőidő szabályainak megsértése a koncentráció csökkenésén keresztül pl.: munkabalesetekhez vezethet.
- Munkabér:** a munkavállaló azért köt munkaszerződést a munkáltatóval, mert a munkaerejét ellenérték fejében átengedi a munkáltatónak. Ez az ellenérték képezi a munkavállaló megélhetésének alapját.
- Munkaidő-nyilvántartás:** alapnyilvántartás, ez képezi a bérszámfejtés alapját.

Az egyes ágazatok jellemzői

Építőipar:

Az építőipar a legtöbbet és leggyakrabban ellenőrzött ágazat:

- szembetűnő a helyszín
- gyakoriak a – különösen a súlyos – jogsértések
- a munkavállalók munkavédelmi szempontból is kiemelendően védendőek

Tapasztalatunk szerint a térségben az elmúlt évekhez képest jelentős fejlődésnek indult az építőipar, megszorodtak az építőipari beruházások, ezzel együtt nőtt az ágazatban a feketefoglalkoztatással érintett munkavállalók száma.

Az építőipari ágazatban is tipikus jogsértés a munkaidő-nyilvántartás nem megfelelő vezetése. Általában arra hivatkoznak, hogy a munkaterületen nem tudják megfelelően tárolni a nyilvántartást, jellemzően emiatt nem tudnak bemutatni jelenléti ívet az ellenőrzések alkalmával.

Folyamatosak az ágazatot érintő ellenőrzéseink, szinte minden alkalommal feketefoglalkoztatást tárunk fel. Egyre többször találkozunk az ellenőrzéseink során természetes személy foglalkoztatóval. Ezekben az esetekben a munkáltató nem rendelkezik vállalkozással, sokszor az építető tulajdonos nem is tudja, hogy a megbízott szakember nem vállalkozó vagy maga a tulajdonos a tényleges foglalkoztató.

Nyomozás-biztonsági tevékenység:

2019. évben is kiemelten kezeltük a **nyomozás-biztonsági** ágazatot. Ellenőrzési tapasztalataink szerint a sok helyen a munkáltató személye két-háromhavonta változik, gyakran az ellenőrzéskor a munkáltató kiléte kétséges, a meghallgatott munkavállalók nem tudják megnevezni a foglalkoztatójukat, sok esetben csupán a „fővállalkozót”.

Az állandó munkáltató váltással „megoldják”, hogy a munkavállalóknak nem kell szabadságot kiadni, mert minden munkáltatónál csak néhány hónapig dolgoznak, így sérül a munkavállalók pihenéshez való joga. Sok tanú számol be arról, hogy szinte a hét minden napján dolgozik, fáradt, kimerült. Ebben az ágazatban fordul elő a leggyakrabban a részmunkaidős bejelentés teljes munkaidős foglalkoztatás esetén. Gyakori az is, hogy az ellenőrzésig a munkaszerződést még nem írták alá a felek, a szolgálatvezető még nem adta át a munkavállalóknak, szóbeli megállapodás alapján végzik a tevékenységüket.

Az ágazatban intézkedtünk feketefoglalkoztatásra, a munkaidővel kapcsolatos szabálytalanságok körében a munkaidő-beosztás hiányosságát állapítottuk meg leggyakrabban. A vagyoni munkakör sok esetben nem készenléti jellegű, ugyanakkor a szolgáltatás nyújtása a napi 12 órás időtartamot jelentősen meghaladja, vagy folyamatos 24 órás őrzést biztosít a munkáltató napi 24 órás munkaidő-beosztás mellett.

A vagyonvédelem területén jellemző helyzet, hogy a munkavállalók ténylegesen egy megállapodott nettó órabér és a teljesített óraszámok alapján kapják a bérüket, ezen felül pótlékok elszámolására sem kerül sor. Amennyiben a munkavállalók kapnak a bérelszámolásról tájékoztatást, legtöbb esetben formális, sem a ténylegesen ledolgozott óraszám, sem a kifizetett összeg – a tanúnyilatkozatok szerint – nem felel meg a valóságnak.

Kereskedelmi ágazat:

A kereskedelmi ágazatba tartozó munkáltatók esetében jellemző szabálytalanság a munkaidő-nyilvántartás nem megfelelő vezetése, azonban **feketemunka** miatt is intézkedtünk.

Elterjedtek a munka- és pihenőidővel kapcsolatos jogsértések. Ezek közül leggyakoribb az írásbeli munkaidő-beosztás hiánya. Jelentős probléma a munkaközi szünet kiadása (vagy inkább ki nem adása).

Az ágazatban a kisebb településeken működő üzletekben gyakran tapasztaljuk, hogy maga a vállalkozó dolgozik, vagy családon belül oldják meg a foglalkoztatást.

Feldolgozóipar:

Az ágazatban eddig előforduló kiemelkedő szabálytalanság a munkaidő-nyilvántartás nem megfelelő vezetése volt, de tapasztaltunk jogsértést a munkaidő szabályaival kapcsolatban is, elvértve a munkabér szabályainak megsértését állapítottuk meg. A legsúlyosabb jogsértésnek számító feketefoglalkoztatás szintén előfordult, azonban tapasztalatunk szerint a gépiparban csekély mértékű a feketefoglalkoztatás. Ez arra vezethető vissza, hogy egy-egy nagyobb munkavállalói létszámot foglalkoztató ipari munkáltató fejlett és jól felkészült munkaügyi apparátussal rendelkezik.

Leggyakoribb jogsértések

1. Feketefoglalkoztatás tipikus esetei:

- Munkaszerződés és/vagy bejelentés hiánya (egyszerűsített jogviszonyban csak a bejelentés hiánya)
- „Próbamunka”, (mikor munkaszerződés és jogviszonyuk adóhatósági bejelentése nélkül foglalkoztatják a munkavállalót, a munkáltatók akkor jelentik be a munkavállaló jogviszonyát, munkaszerződést akkor kötnek vele, ha a munkavállaló „megfelelt”.)
- A munkáltató egyszerűsített munkaszerződéssel foglalkoztat, tudomása szerint szabályosan, azonban a bejelentés mégsem történt meg. Ilyenkor általában a könyvelő mulasztására hivatkoznak.
- Egyszerűsített jogviszonyban időnként elmarad a bejelentés (akár szándékosan, akár adminisztratív okból)
- színlelt jogviszony (munkaviszony leplezése)
- egyéb (főleg adminisztratív jogsértés, általában nem szándékos mulasztás)

Az esetek többségében a munkáltatók tisztában vannak a szabálytalansággal, igyekeznek az ellenőrzést követően eleget tenni a bejelentési kötelezettségüknek.

A munkáltató javára értékeljük, ha az ellenőrzés hatására bemutatja az utólag megkötött munkaszerződést és a határozat kiadmányozása előtt teljesíti a bejelentési kötelezettségét.

Utóellenőrzés: felhívjuk a munkáltatókat iratbemutatásra és nyilatkozattételre, amennyiben azonban a munkáltató nem tett eleget bejelentési kötelezettségének, a végrehajtási cselekmények foganatosítása céljából az ügyet a Nemzeti Adó-és Vámhivatal illetékes szervének megküldjük, illetve a kényszerbejelentést végrehajtjuk.

2. Munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos jogsértések:

- A helyszínen nem tudnak bemutatni munkaidő-nyilvántartást
- Nem vezetnek munkaidő-nyilvántartást
- Bemutatnak, de nem naprakész, hiányos
- Hamis, kettős munkaidő-nyilvántartás

A munkaügyi ellenőrzés menete:

Helyszíni ellenőrzés: munkavállalók tanúként történő meghallgatása (munkáltató nem lehet jelen), helyszínen lévő iratok, bizonyítékok, dokumentumok vizsgálata, esetlegesen az ügyfél meghallgatása

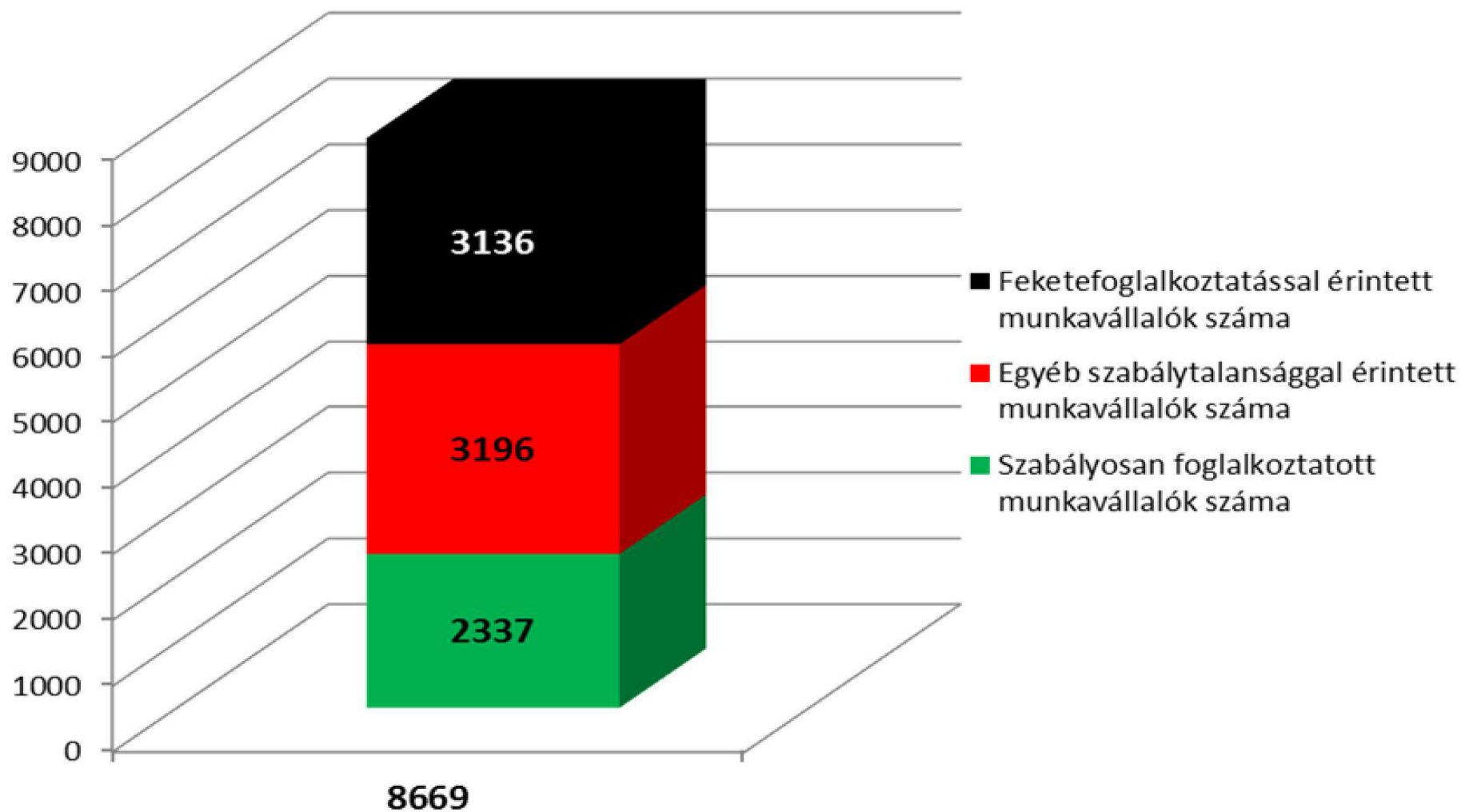

Hivatalban az ügy folytatása: iratkérés, ügyfél meghallgatása, bizonyítási eljárás lefolytatása (akár megkeresés, akár újbóli ellenőrzés, tanúmeghallgatás)

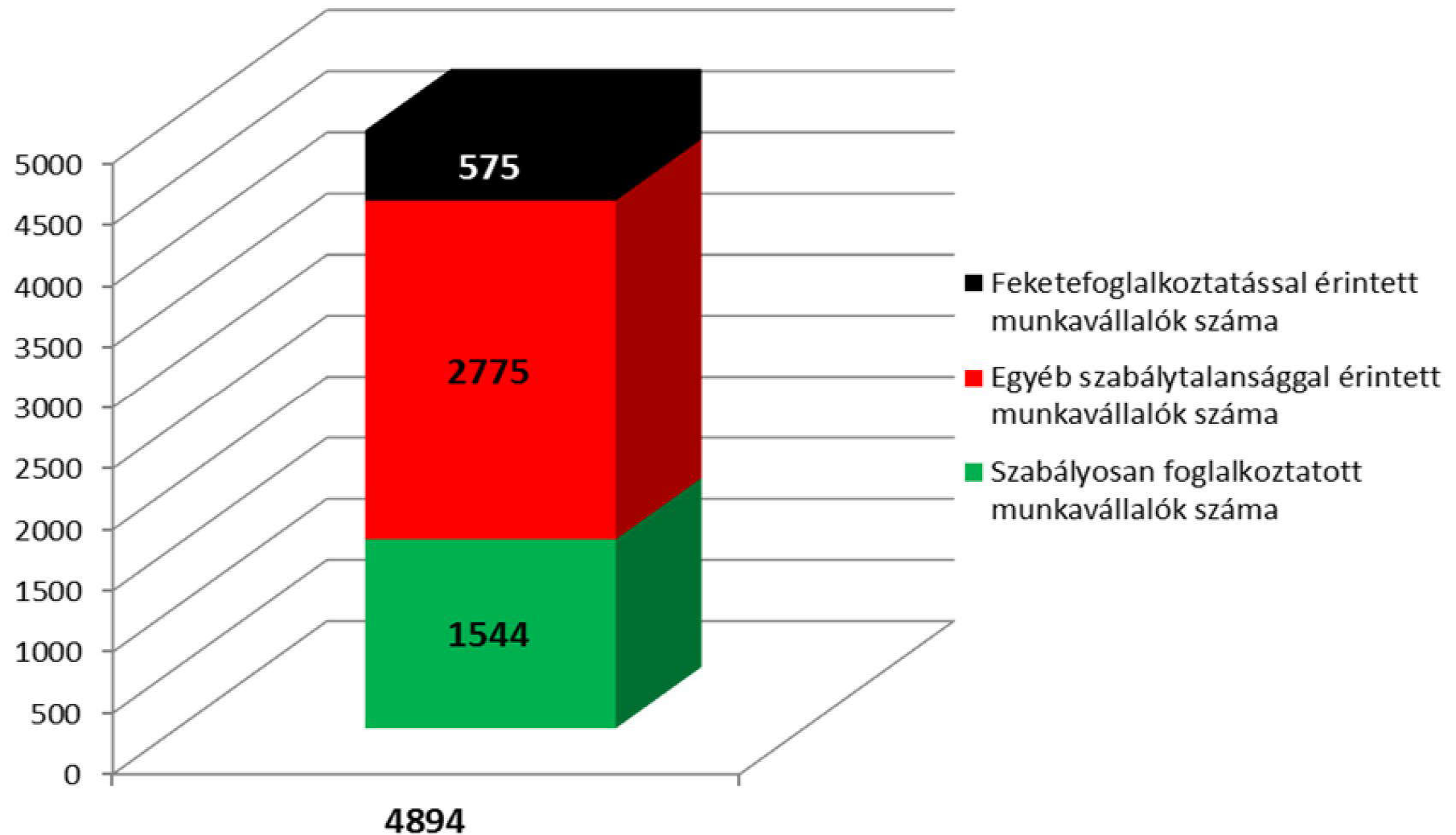

Ügy lezárása: szabálytalanság esetén intézkedés határozatban, egyéb esetben irattár

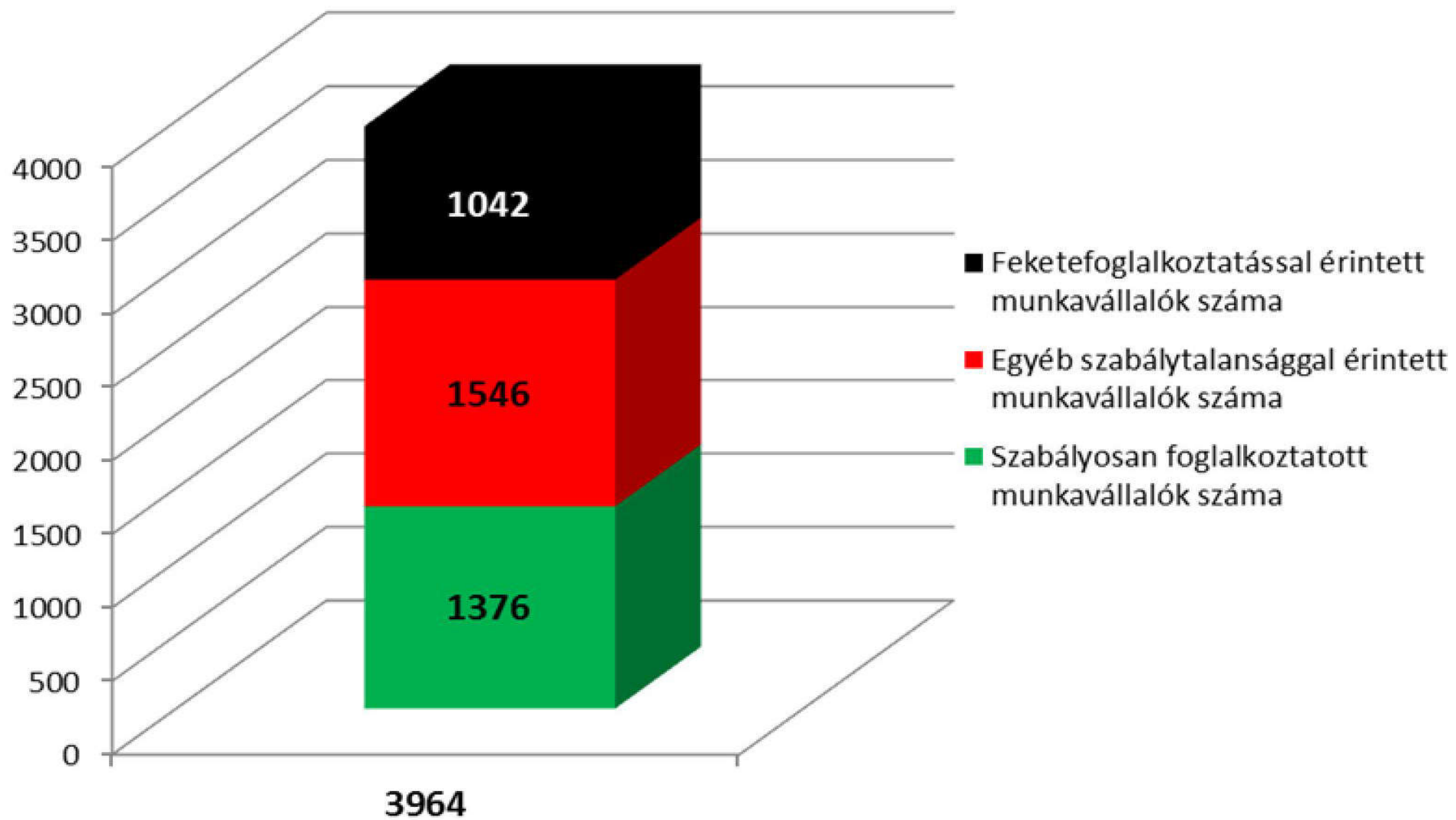
Építőiparban ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma

Kereskedelemben ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma

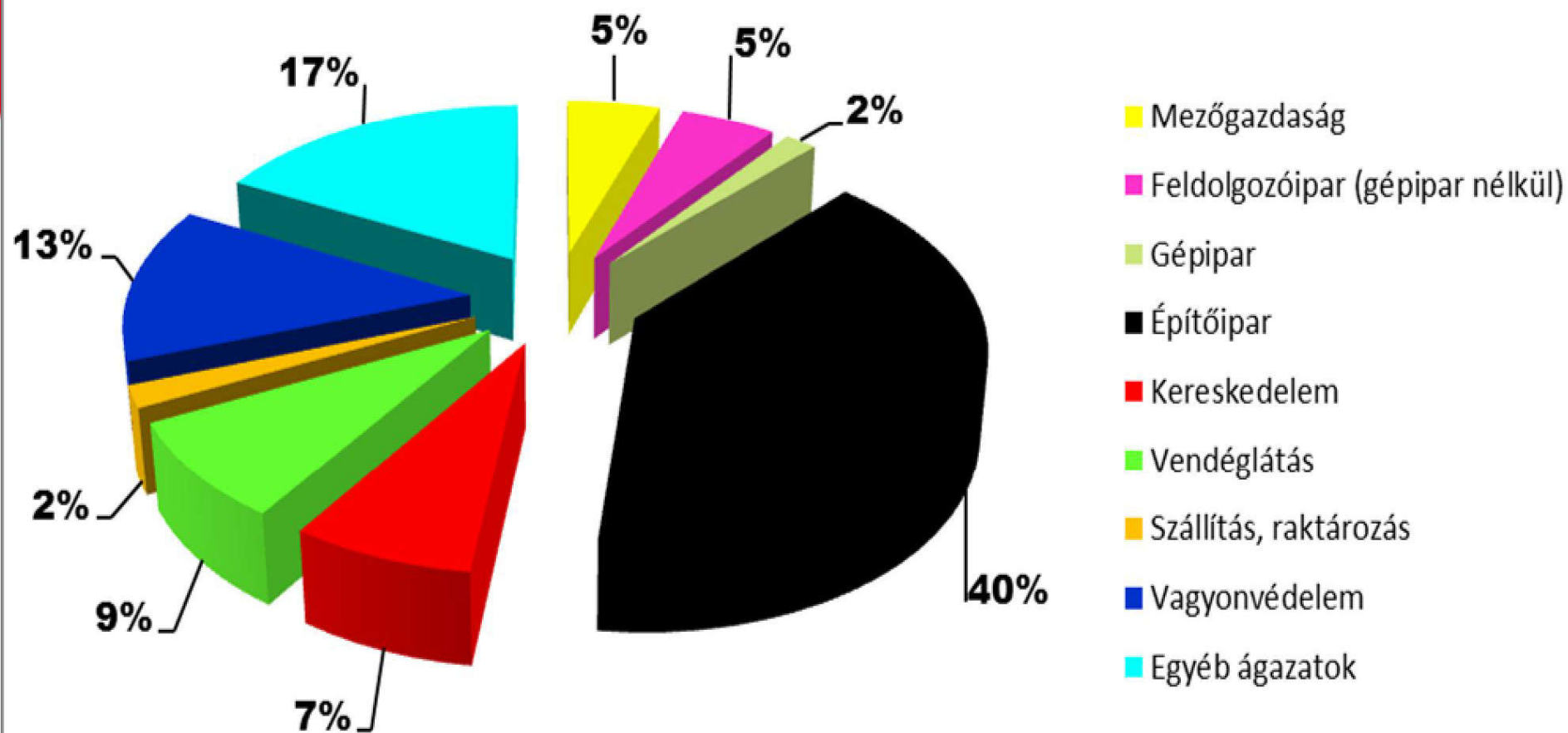
Vagyonvédelemben ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma

Feketén foglalkoztatott munkavállalók ágazati megoszlása

2019. I-III. negyedév

(összesen: 7 865 fő)

BARANYA MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Köszönöm
a figyelmet!

dr. Péntek Laura
jogász

e-mail:
pentek.laura@baranya.gov.hu

www.bamkh.hu